

Predmet : Ovčara (Miroljub Vujović i dr.)
Okružni sud u Beogradu – Veće za ratne zločine
Broj predmeta :K.V. br.1/2003

Glavni pretres : 17. decembar 2004.

Izveštaj : Nataša Kandić i adv. Dragoljub Todorović, punomoćnici oštećenih

Svedok Branislav Lukić, oficir Vojske SCG, je rekao da je na početku bio pomoćnik načelnika Štaba Gardijske brigade, a da je od 3. oktobra do 14. oktobra 1991. godine bio komandant II jurišnog odreda i kasarne. Po njegovim rečima, on je nakon 14. oktobra bio na položaju pomoćnika u štabu za nastavne delatnosti na isturenom komandnom mestu operativne grupe "Jug". Svedok je istakao da su borbe u Vukovaru završene 18. novembra 1991. godine, u popodnevnom časovima, i dodao da je on bio u kasarni do 23. novembra. Svedok Lukić je istakao da mu je u sećanju ostalo pet autobusa koji su stigli u kasarnu 20. novembra. Po njegovim rečima, u kasarni se tada okupilo dosta teritorijalaca i meštana Vukovara, koji su pokušavali da uđu u autobuse i izvuku iz njih civile da bi ih tukli. Kod autobusa je video pokojnog Predojevića i Božića, komandire vojne policije, i rekao im da ne dopuste ulazak u autobuse. Odgovarajući na pitanje, da li je kod autobusa video Srećka Borisavljevića, svedok Lukić je rekao da ga je možda video. Svedok je potom rekao da mu je prišao Kameni, koga je prepoznao po promuklom i hrapavom glasu, i pitao: "Hoćemo li i ove ustaše da pustimo?" Na pitanje, kada se ovo dešavalo, svedok Lukić je odgovorio da je to bilo rano poslepodne, između 13 i 13:30 časova. Lukić je potom naglasio da ne zna kako se Kameni zove, ali da zna da je njegov nadređeni bio Stanko Vujanović, koji tada nije bio kod kasarne. Kada mu je predsednik veća predočio da je ime Kamenog, Milan Lančuzanin, da je on u ovom postupku jedan od optuženih i da je on u svojoj odbrani naveo da je toga dana bio u Beogradu, a da se vratio u Vukovar tek uveče, Lukić je ponovio da je siguran da ga je video kod kasarne između 13 i 13:30 časova. Odgovarajući na pitanje, da li poznaje još nekog od komandira TO, svedok Lukić je odgovorio da je 3. oktobra upoznao Miroljuba Vujovića, koji je tada bio smešten u kasarni sa minobacačkim odeljenjem. Potom je rekao da je kasnije saznao da su autobusi iz kasarne otišli na Ovčaru, ali da nije saznao razlog. O sednici "vlade" svedok je istakao da mu je major Šljivančanin 19. novembra rekao da se brigada vraća za Beograd, i da će biti održana sednica Vlade i da će lokalne vlasti preuzeti kontrolu. Svedok Lukić je dodao da je moguće da je sednica Vlade održana 20. novembra 1991. godine.

Svedok Bogdan Vujić, pukovnik u penziji, naglasio je da je u jesen 1991. godine od strane organa bezbednosti angažovan na utvrđivanju bitnih činjenica i podataka o ratnim zarobljenicima. Istakao je da su u operativnom timu, u koji je pristupio po službenom pozivu Radovana Radojevića, bili Tomić, Korica, Kijanović i Stošić, a da je od 21. oktobra do 19. novembra 1991. godine bio u logoru Begejci. Odgovarajući na pitanje kada je sa svojim timom došao u reon Vukovar, Vujić je rekao da su 19. novembra oko 20 časova došli u Negotslavce gde je trebalo da se jave Miletu Mrkšiću, pošto im je pre toga saopšteno da će ratni zarobljenici iz Vukovara biti prebačeni u novoformirani logor u Sremskoj Mitrovici. Svedok Vujić je naglasio da ih je Mrkšić primio i rekao im da ima puno ratnih zarobljenika koji su izmešani sa ženama i starcima, a da se nalaze na Veleprometu i na Ovčari u hangaru. Nakon toga, major Šljivančanin im je predočio da ima oko 2000 zarobljenika pomešanih sa starcima, ženama i decom, a svedoku

je dat zadatak da koordinira razdvajanje muškaraca od staraca, žena i dece na Veleprometu. Po Vujićevim rečima, major Šljivančanin im je tom prilikom rekao da će bolnica biti praznjena sutradan, 20. novembra i da će on rukovoditi tom operacijom. Svedok Vujić je u nastavku svedočenja istakao da je na Velepromet došao oko 22 časa i da se tu javio Borisavljeviću kome je rekao da nađe prostoriju gde će održati sastanak. Po rečima, Vujića, on je tokom sastanka primetio "da proviruju neke brade" i tada je saznao za tu jedinicu koju su zvali "četnici". Svedok je dodao da mu je zastavnik Milošević rekao: "Oni su sa nama." Tokom obilaska prostorija došli su do jedne ispred koje su stajala dva "četnika" i dva vojna policajca s puškomitraljezima. Vujić je naglasio da mu "četnici" nisu dozvoljavali da uđe unutra i da su se pojavila dva pripadnika TO, jedan koji se predstavio kao Marko Crevar i drugi koga su zvali Topola. Po Vujićevim rečima, Topola je imao u rukama krvavu kamu i rekao mu: "Ti pukovniče nećeš uspeti da odvedeš ove ljude, to su sve ratni zločinci, ustaše, mi njih znamo, oni su klali i ubijali Srbe". Nakon što je otvorena žaluzina, svedok Vujić je u toj prostoriji video ljude koji su bili fizički maltretirani i krvavih glava. Svedok je potom rekao da je u prostoriji koja se zvala ambulanta video čiste i krvave čaršafe, da je upitao lekara šta se tu dešavalo, a da mu je ovaj odgovorio da je pružao lekarsku pomoć. Po rečima svedoka, on je shvatio da će i dalje imati problema sa "četnicima" i pripadnicima TO, pa se ponovo obratio Crevaru i Topoli i pokušao da im objasni kako je formiran logor u Sremskoj Mitrovici i kako se svi zarobljenici moraju transportovati tamo. Međutim, oni to nisu želeli da razumeju i počeli su verbalno, a potom i fizički da prete svedoku, kako oni neće predati zarobljenike iz te prostorije i kako oni znaju ko su ti ljudi. U međuvremenu su došli autobusi i počeo je ulazak zarobljenika. Po rečima svedoka Vujića poslednji autobus je bio predviđen za zarobljenike iz te prostorije pa su uz protivljenje četnika i teritorijalaca, pripadnici vojne policije uspeli da iz nje izvedu oko 45 zarobljenika. Svedok Vujić je naglasio da je Topola upao u autobus, dok je on popisivao imena zarobljenika, stavio mu kamu pod vrat i počeo da se bori sa njim govoreći mu da neće odvesti te ustaše. Tek kada su vojni policajci ušli u autobus, Topola je izašao. Odgovarajući na pitanje, koliko je bilo autobusa, Vujić je rekao da ih je bilo 6 – 7 i dodao da je još desetak autobusa sa ženama i decom ranije otišlo. Vujić je potom istakao da ga je Branko Korica upozorio da su Crevar i Topola odvodili zarobljenike u kukuruze, nakon čega su se čuli rafali, i da su bili spremni da ubiju i njega. Pored toga, Korica mu je rekao da su Crevar i Topola i prethodnih večeri na isti način ubijali zarobljenike. Na pitanje, kada je napustio Velepromet, svedok je odgovorio da su sa Veleprometa otišli na komandno mesto 20. novembra oko 1,00 sat. Kada su stigli na komandno mesto, major Šljivančanin im je rekao da je razgovarao dr. Njavrom, dr. Vesnom Bosanac i Bilim o tome da sačine spiskove sa imenima ljudi koji su u bolnici. Vujić je dodao da mu je major Šljivančanin tada rekao da pođe sa njim ujutro u bolnicu, pa su 20. novembra, oko 6,30, major Veselin Šljivančanin, Branko Korica i on otišli tamo. Na pitanje sudije Krstajića, koji je bio njegov zadatak, svedok Vujić je odgovorio da nije imao konkretan zadatak, ali da je sebi dao zaduženje da utvrdi stanje u bolnici sa stanovišta međunarodnog ratnog prava. Svedok Vujić je istakao da je zajedno sa dr. Mirkom Stanojevićem i Koricom, u pratnji dva policajca, obišao sav prostor i izvršio uvid. Po njegovim rečima, prvo su ušli u prostoriju gde su bili ranjenici, bolesnici, jedna časna sestra i osobe koje su se maskirale u ranjenike. Nakon toga je počelo praznjenje bolnice. Istakao je da mu je u jednom trenutku prišao jedan teritorijalac sa crvenom kičankom iz jedinice "Jakšićevci" i skinuo povez sa očiju jednom zarobljeniku, koji nije bio povređen. Svedok Vujić je rekao tom teritorijalcu da vodi zarobljenika u autobus. Odgovarajući na pitanje kada je napustio bolnicu i koje su bile njegove dalje aktivnosti, Vujić je rekao da je iz bolnice otišao na Velepromet nešto posle 12 časova, kada su autobusi već napustili krug bolnice.

Na Veleprometu je zatekao Branka Koricu koji mu je predao jednu tašnu i rekao: "Ovo su dali četnici da vam predam." Po Vujićevim rečima, unutra su bili dokumenti Vladimira Vodopije, direktora vukovarskog vodovoda, a on je shvatio da se radi o materijalnom dokazu šta su četnici radili. Nastavljajući svoje svedočenje, Vujić je istakao da ga je oko 12,30 časova vojni policajac obavestio da je na Velepromet došao Arkan, a da je nakon toga došao i pukovnik Starović i rekao mu da Arkan traži da on podnese raport. Po Vujićevim rečima, Arkan mu je rekao da će odgovarati za 2000 ratnih zločinaca koje je pustio i da on ne priznaje postojanje ratnih zarobljenika. Nakon Arkanovog odlaska, pozvan je na sastanak "vlade", gde je otišao oko 13,00 sati. Odgovarajući na pitanja, ko je sve bio na sednici "vlade" i o čemu se raspravljalo, svedok Vujić je rekao da je na sednici bilo dvadesetak ljudi, među kojima su bili Ilija Končarević, Goran Hadžić, ministri, Ljuban Devetak, komandanti štabova i Vladimir Dabić, načelnik za informisanje, a da nije bilo službenog zapisničara. Svedok je naglasio da se na početku javio za reč ministar pravde, Goran Šušak i rekao: «Neka nam pukovnik objasni, kuda je noćas odveo 1500 ustaša, zločinaca", na šta je on odgovorio da je oformljen logor u KPD u Sremskoj Mitrovici, da je to savezna ustanova, da će postupak voditi vojni pravosudni organi po ZKP i da ga čudi da neko ko je pravnik ne zna razliku između zločinaca i ratnih zarobljenika. Po rečima svedoka Vujica tokom cele sednice se pričalo veoma ružno o JNA, a Hadžić je pokušavao da umiri strasti. Vujić je istakao da su u jednom trenutku rekli da se njemu da dva sata kako bi vratio zarobljenike, na šta je on rekao da je to nemoguće. Nakon toga su mu pretili i on je u jednom trenutku pomislio da neće izaći živ iz te prostorije, pošto tu nije bilo nikoga iz JNA. Istakao je da je sednica završena kada je došao potpukovnik Panić sa službenom beleškom i papirima. Odgovarajući na pitanje, da li je nešto odlučeno na toj sednici, Vujić je rekao da je zaključeno da oni mogu formirati preki sud na Ovčari, pošto imaju dovoljno pravnika, da neće dozvoliti da se ustaše koljači iz bolnice odvedu, kao oni sa Veleprometa, i da neće dozvoliti da autobusi sa tim zarobljenicima napuste kasarnu. U nastavku svedočenja Vujić je rekao da je sa Veleprometa, oko 15 časova, otišao u kasarnu gde nije bilo nikoga osim majora Lukića. Nakon toga je predveče otišao u Negoslavce, gde je zajedno sa ostalim članovima ekipe dosta dugo čekao prevoz za Šid. Po rečima Vujica, Tomić mu je tada ispričao kako je Mrkšić rekao da "treba progledati kroz prste za ekscese kod kasarne". Odgovarajući na pitanje da li je među zarobljenicima u autobusima bilo pripadnika JNA, svedok je rekao da mu je Kijanović ispričao kako je uspeo da iz autobusa izvadi četiri vojnika JNA, koji su kasnije bili ratni zarobljenici u Sremskoj Mitrovici. Svedok Vujić je potom rekao da su se u periodu dok su čekali prevoz čuli rafali za koje je zaključio da dolaze iz smera Ovčare. Njegovo razmišljenje je, po sopstvenim rečima, bilo da se sprovodi odmazda prema ratnim zarobljenicima.

Zapažanja posmatrača

Oficiri JNA, koji su svedočili tokom ova tri dana, dodatno su razjasnili položaj TO Vukovar u odnosu na JNA za vreme i nakon borbenih dejstava. Svedoci Tešić, Borisavljević, Vukašinović i Lukić potvrdili su da su Vujović i Vujanović bili na čelu TO pre prestanka borbenih dejstava. Pored toga, iz svedočenja Borisavljevića i Vujica proizilazi da je na sednici vlade zvanično doneta odluka da teritorijalci preuzmu kontrolu nad zarobljenicima iz bolnice, uz saglasnost vojske. Takođe, iskazi Borisavljevića i Vujica su u velikoj meri razjasnili i dešavanja na Veleprometu neposredno nakon prestanka borbi. Interesantno je bilo svedočenje Ljubiše Vukašinovića, pomoćnika Veselina Šljivančanina u periodu kada je počinjen zločin. Naime, iako je na saslušanju kod istražnog sudije rekao da je onoga dana kada je izvršen zločin bio sa

Šljivančaninom na Ovčari oko 21, 30 časova i da su se tada kod okrivljenog Vujovića ili Vujanovića raspitali kakva je situacija sa zarobljenicima u hangaru, Vukašinić je to na suđenju negirao i dodao da toga dana Šljivančanin uopšte nije dolazio u reon Ovčare. Pored toga, Vukašinić je promenu u svom iskazu u odnosu na datum kada je počinjen zločin, objasnio time što je izvršio uvid u ratni dnevnik Gardijske brigade nakon saslušanja kod istražnog sudije 2003. godine, dok je sud od Gardijske brigade dobio informaciju da je ovaj dnevnik uništen tokom bombardovanja 1999. godine. S obzirom na ovo, evidentno je da bi ponovo trebalo ispitati da li je ratni dnevnik Gardijske brigade zaista uništen i ukoliko jeste trebalo bi razmotriti podizanje optužnice protiv Vukašinića za lažno svedočenje. U suprotnom trebalo bi ispitati odgovornost onih koji su blokirali dostavljanje ovog dnevnika sudu, s obzirom da bi njegovo uvrščivanje u dokazni materijal bilo veoma značajno za predmet suđenja. Iako bi se moglo zaključiti da su svi svedoci potencirali odgovornost pripadnika TO Vukovar za zločin počinjen na Ovčari, svesno ili ne, oni su svedočili i o odgovornosti oficira JNA. U delu publike gde se nalaze prijatelji i porodice okrivljenih tokom pojedinih svedočenja moglo se čuti glasno komentarisanje i smeh, ali na to sudski stražari nisu reagovali sve do pred kraj trećeg dana suđenja.

Fond za humanitarno pravo